

Pretului

pentru Sibiu pe 1 anu întregu
7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu
la casa cu 1 fl. mai multu pe
anu; — trimisu cu post'a în
lăintrulu monarchiei pe 1 anu
întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. —
In străinatate pe 1 anu 10 fl. séu
22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11
franci. — Numeri singuratici se
dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Anulu VI.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu
litere merunte garmondu, la prim'a
publicare câte 7 cr., la a două si
a trei'a câte 6 cr. v. a. și preste
aceea 30 cr. de timbru la tesau-
rulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face
în modulu celu mai usioru prin
assemnatiunile postei statului, a-
dressate de a dreptulu la Redacti-
nea Diariului

„Observatoriulu“ în Sibiu.

Nr. 31.

— Sibiu, Mercuri 20/2 Maiu. —

1883.

Dechiaratiune.

Clubulu electoralu centrale romanu alu muni-
cipiului Clusiu și alu comitatului Cosiocr'a, — cu
privire la situatiunea grea și nenaturala a Ro-
maniloru din Austro-Ungari'a, care o maresce por-
tarea îngamfata și ne justificavera a pressei și a
corifeiloru natiunei magiare față de Romani, —
pentru evitarea tuturor supositiuniloru și invective-
loru isi tine de datorintia, a se esprimá față de
cerculariulu metropolitulu Mironu Romanulu și alu
episcopulu J. Metianu, precum și față de epistol'a
deschisa a celoru cinci deputati romani gubernam-
entali din diet'a Ungariei. Dreptu aceea elu dà
urmartóri'a dechiaratiune solemnela:

Poporulu romanu totudeauna a datu dovéda,
cà isi iubesc patri'a și cà e cu alipire càtra
pamentulu, pe care a traitu de secole. Istori'a do-
vedesce, cà elu nici-odata nu s'a rescolatu în
contra patriei, n'a datu man'a cu inamicii patriei,
din contra cu sangele seu a aparatu interesele
vitali ale ei; n'a chiamatu inamici în patria, ci
i-a fostu totudeauna fidelu, precum și aparatori
adeveratu alu tronulu și alu dinastiei, punendu-
si patri'a preste tóte. Nenumerate fapte din istori'a
nefalsificata compróba adeverulu acesta, care istoria
pe de asupra póte aretá barbati dintre cei mai
mari și mai meritati pentru acésta patria, esiti din
sinulu poporulu romanu. Si déca în decursulu
secoleloru acestu poporu, ajunsu la asupri nedemne
și nemeritate, si-a redicatu vocea în contra onoru
nóue atantate îndreptate contra intereselorlu
vitali: totudeauna, pe càtu de o parte a manecatu
din punctu de vedere alu intereselorlu întregulu
poporu din acésta patria, totu asia de alta parte
a aretatu un'a maturitate nedisputavera.

Estu modu s'a portatu și în er'a — asia nu-
mita constitutionale — de adi, în specie cu proiectulu
de lege pentru scólele medie, carele, luatú în con-
testulu originale, e unu nou atentatu în contra
esistentiei romanesci. Acestu atentatu 'lu dà fàra
reserva pe față chiaru și ministrulu de culte în
vorbirea, cu carea a pusu proiectulu pe més'a
dietei; despre care atentatu ne-a potutu convinge
și acea împregiurare, cà pâna candu reprezentantiele

celoru-alalte confessiuni, recunoscute în patria au
fostu ascultate și consultate cu privire la proiectulu
amentitu, reprezentantiele confessiuniloru romanesci
au fostu cu totul ignorate.

Óre ce ar fi disu dreptu-aceea posteritatea,
daca amu fi întrelasatu a reclamá în consciintia
de datorintia ireparabila și de dreptu inalienabilu?!

Ne amu adunatu și amu reclamatu. Ne amu
facutu datorintia.

Si datorintia acésta ne amu facutu cu tóta
seriositatea și lealitatea innascute Romanulu, la
care n'a încaputu nici seducere, nici intriga. Do-
cumentu ne este protocolulu luatú despre adunare.
Ne servescu de martori și strainii, cà consularile
nóstre din prim'a Martiu a. c., atátu în tinuta,
càtu și cu privire la ordiné, au fostu deplinu
corespondentiore legiloru și intru tóte barbatesci.

Si cine vine a deminti faptulu indeplinitu?
Esc. sa metropolitulu și arhiepiscopulu romanu gr-
or. Mironu Romanulu, a carui pastoralu a avutu
imitatoriu credintiosu în episcopulu J. Metianu.
Acelu metropolitu romanu vine, càtra carele cu
încedere chiaru din adunare ne-amu adressatu, cà
se convóce o conferentia din fruntasii natiionali, si
atátu pentru sine, càtu și în contielegere cu ei,
se lucre din respoteri pentru schimbarea principie-
loru din proiectu stricatióse esistentiei nóstre na-
tionali. Acelu metropolitu vine, care-le, cu o mana,
la adress'a nóstra indata ne respunde prin im-
partasirea reprezentatiunei adressata de dènsulu
càtra dieta, identica în principie, prin ce a de-
monstratu, cà consimte cu noi; éra mai tardiu, cu
cealalta mana dechiaru adunarile nóstre în famosulu
seu cerculariu de sub Nr. 1055 pres. de tumultuóse,
de stricatióse, nepatriotice, neleali, și impune preoti-
loru pastoriei sale, „cà sub cea mai grea respundere
se se feréscu de ori-ce initiativa și participare la
astu-feliu de adunari tumultuóse de poporu, cum
au fostu cele de curendu tinute în Clusiu etc.“

Estu pasiu, contrariu faptulu seu de mai
înainte, pentru noi a fostu de totu suprindietoriu
și enigmaticu, mai vertosu candu e cunoscutu, cà
insasi diet'a a aflatu tipetele nóstre de motivate,
de óre ce a molcomitu în càtu-va proiectulu de
lege originariu.

Sub astu-feliu de manifestari biroulu clubulu
subscrisu respinge categoricu și cu tótu tari'a bar-
batulu consciu de sine și de demnitatea sa in-
dividuala și nationala însinuarile acestea, și le de-
chiara de netemeinice.

Éra referitoriu la tesele cerculariului, cari aru
paré óre cumva motivatórie, escel. sa ar poté sci,
cum cà individulu în statu are drepturi politice ne-
atacavere, precum e dreptulu de conveniri, de con-
sultari, unde isi póte esprimá parerea, cari drepturi
nu se potu aliená, nici prin obtruderi nici prin
pastorale. Asia se vede, cà escel. sa trage la in-
doiéla chiaru și dreptulu celu mai elementariu alu
unui cetatianu, dreptulu de petitionare. Escel. sa ar
poté sci, cà adunari eschisivu politice, chiaru și
ale municipieloru, în multe parti ale tiei s'au
tinutu, alesu în trecutú, mai de regula în biserice.
Dar inca unde e vorb'a chiaru de scólele con-
fessiunei?!

De aceea escel. sa nicidecum nu se póte
mirá, déca — precum în telegram'a sa din 14/4,
adressata càtra cei cinci deputati romani din castele
gubernamentali, însu-si recunósce, cà n'a avutu nici-
unu aderinte între Romani.

Ce se tine de acesti cinci domni deputati
gubernamentali, ne vine siodu, cà desi inca nici
la una cestiune pusa pe tapetu și referitória la
interese vitali ale natiunei romane, nu i-amu
vediatu redicandu-si vocea în apararea acestoru
interese, totusi acum vinu se se octroiedie de
signiferi, de portatori ai standartulu infratirei între
natiunea romana și elementulu domnitoriu. Óre cine
le-a datu procur'a, cà dloru, în contra reguleloru
de cugetare și de usu parlamentariu sanctionatu
prin legi și datina, se dé alegatoriloru sfaturi și
inviatiuni, dintre cari unele de altu-mintea între
alte împregiurari aru poté fi salutare; dar pâna ce
esista legea de nationalitate, legea pentru scólele
poporali, legea de alegeri, legea municipale, cari
legi, în càtu se paru a promite ceva nationalitati-
loru nemagiare, prin organele gubernulu se igno-
redia totalminte în viéti'a practica; și pâna se
esecuta magiarisarea cu fortia: pâna atunci re-
manu numai și numai dorintie pie.

Éra cà ideia de infratire, în timpuri grele

Foisiór'a „Observatoriului“.

A judecá omenimea cu asprime și a
o iubi ferbinte; a'i cunósce reulu, dorindu-i
vindecarea, este sublimulu principiu alu
Evangeliiului.

Fr. Guizot.

I.

Pe cine se'ti alegi de nevésta.

„Spunne-mi cu cine te insotiesci, si eu 'ti voi
spune cà cine esti“ dice classiculu proverbu romanescu.
Dacă acestu proverbu strabunu, 'si are îndrepta-
tirea sa, intru tóte împrejurarile vietiei ómenesci, apoi
cu privire la casatoria, elu este o adeverata sentintia
filosofica.

Mai multu: elu este o busola, cu a carei ajutoriu
nu vei rataci nici odata; este oglind'a, în care se re-
fecta caracterulu unui omu.

E de prisosu a aminti cà, bas'a fericirei unei fa-
milie, ba chiaru a societatii ómenesci, e casatori'a.

Trei lucruri suntú în lume: „credintia în D-dieu,
casatori'a și respectulu dreptulu,“ cari sustinu lumea
moralá; fara de care societatea ómenéscu, ar deveni o
cèta de banditi, o féra rapitóre.

Pâna candu acésta trinitate, va aflá aprecietori
pintre ómeni, nu este nimicu de temutu pentru ome-
nime.

Îndata ce aceste percepte Ddieesci, aru incepe a
se clátiná, aru sosi momentulu cá Ddieu se dicá:

„Penitet me hominem fecisse.“

Cum óre se póte cà, pâna candu pentru sustine-

rea credintiei, precumu și pentru autoritatea legeri, este
ingrijitu, ér omulu instruitu, din léganu pâna în mor-
mentu, singuru casatori'a este data, prada întempleriei?

Oh! dacă ar fi numai atáta, totu ar mai merge;
dér ea este astadi unu obiectu de: „cine dà mai
multu?“

Fóia de zestre, datina orientala, démna de pre-
cupeti, jóca rolu principalu. Femei'a este degradata la
obiectú de negociu, la sórtea sclavulu.

Intr'o asemenea casatoria, ambele parti suntú de-
gradate și insielate: barbatulu se crede a fi domnu, ér
femei'a sclava; în realitate inse sclav'a si-a cum-
peratu unu barbatu, prin ce elu a devenitu sclavulu
ei. — E bine se aiba ambii avere, e bine se aiba celu
puçinu unulu, fia si nevést'a, în interesulu copiiloru
viitori, dér barbatulu se'si aiba totdeuna o positiune
asigurata, se nu traiéscu din gratia femeii sale. Scurtu:
averea se nu fia scopulu, cà-ci acésta degradéza pe
unu barbatu înaintea lumii.

Pâna la anulu 1848, cea d'antaie grija a parinti-
loru éra, a cercetá cà, óre viitóre nora, sau viitóriulu
jinere suntú ei nobili, de mosi și stremosi, de ambele
sexe.

Nu care cumva s'ar affá si ceva sânge plebeu, în
viti'a loru.

Ar fi pututu produce viitóre nora, o „fóia de
zestre“ séu viitóriulu jinere o „diploma de doctoru“ —
de unu stângenu de lunga, pecatulu, va se dica marea
gresiala comisa, de a se fi nascutu „plebeu,“ totusi nu
i s'ar fi erlatu.

Astadi, candu prejudetiele timpiloru trecuti, ince-
tulu cu incetulu se întoreu acolo de unde au esitu: în
intunerecu, spre a se perde cutotulu. Astadi,
candu nu numai drepturile si datorintiele „omulu“
suntú egale, dér însusi omulu se deosibesce de ceilalti
ómeni, nu prin privilegiuri ruginite, ci prin cultur'a și
caracterulu seu; prin urmare, nu mai este legatu chiaru
în privintia casatoriei, de catusiele classelorú, precum
éram în trecutú, ai cugetá cà „libertatea“ a nobilitatu
omenimea.

Durere nu! Naturalismulu, materialismulu, luxulu
și egoismulu: a te înbogati peste nópte cu ori ce pretiu,
preocupa astadi cea mai mare parte a societatiei.

Ar fi dar timpulu supremu, a îngriji de morali-
sarea societatiei ómenesci, în tóte directiunile.

A scapatu lumea de o slabiciune, care éra cava-
leréscu, si étà cà a datu în alt'a si mai rea, care apoi
mai e și mojiéscu.

În memoriulu meu „O lacrima ferbinte“ am disu
cà, mam'a vóstra, iubitoru mei copii, stralucea de
frumséti'a inimei, si de ornamentulu de virtuti casnice.

La ea se putéu aplicá cuvintele:

„Când Ddieu mi-ar dice: Copile! 'ti dau marire,
„Si-averi, iar tu, a mamei dà'mi fraged'a-i iubire,
„Respunde-asi: Dne sânté! renuntiu la nemurire,
„La titluri si avere, la dulcea fericire —

„Dér lasà-mi p'a mea mama.

Dens'a intrunea tóte calitátile enumerate de in-
tieleptulu Willi, în sfatulu, ce acesta l'a datu fiului seu,
cà: pe cine se 'si aléga de socia. Fiindu cà eu asiu
dori, cà voi se fiti cei mai fericiti în lume; si fiindu
cà unu sfatu mai bunu si mai întieptu, nu v'asiu
potea dá, 'lu descriu aici, în traducere romanéscu, de
óre-ce acelu sfatu consuna pe deplinu, cu principiile,
pe cari eu le amu picuratu în inim'a vóstra.

Età'lu:

„O atare féta tinera se'ti alegi de sotie, care a
„crescutu totudeuna la cas'a si sub scutul aripiloru
„parintesci.

„Încunjura a iubi o atare féta, a carei mama e
„cocheta, séu se vorbesce multu despre dèns'a.

„Se póte cà féta unei femei, lipsita de virtute,
„se devina prin mintea si judecat'a ei, o femeia pré
„onestá, dar eu în loculu teu nu m'asi espune la acestu
„periculu seriosu.

„Fét'a, de regula, are mare inclinare de a imitá
„pe mam'a ei.

„Nici odata n'a fostu în stare o mama, de a-si
„ascunde purtarea sa înaintea fetei sale; si

*) Din partea a V-a a „Memoriului“ lui
Josifu Sterca Siulutin de Carpenisiu. Sibiu
1883. — Pretiulu 60 cr. plus 5 cr. porto postalá. Se
afla de vendiare la bibliaria lui W. Krafft în Sibiu.
Vedi bibliografia din numerulu presentu. Red.

de către frații Magiari totdeauna intonată și de noi din adunculă așteptată, nu se face realitate: această nu noi o cauzăm, ci o cauză aceeași corifei ai fraților Magiari, cari desconsideră drepturile unei națiuni, ce numără aproape trei milioane în poporație, și carea cu multe mii în bani și suflete contribuie sincer la prosperarea statului, fără de a-și vedea recompensate jertfele.

Comitetul clubului alegătorilor romani din municipiul Clusului și comitatul Cosiognei.

Clusiu, 24 Aprilie st. n. 1883.

Intrunirea electorală din 10 Aprilie 1883.

(Urmare.)

Ei bine, deca ilu vomu intruni cu colegiul alu doilea și vomu mai scadea censulu, ore gubernulu putéva se amenintie 500 de ómeni cum amenintia 20 ori 30?

Puté-va se dica la 500 de proprietari că holdele se voru uscă deca nu 'i vor da votulu cum li se cere? Nu va putea căci sunt prea multi, și deca ar face-o ar muri tiér'a de fómé. Prin urmare, se marimu colegiul I pentru că se-i marimu independenti'a.

D. Sturza mai dice: Angli'a candu a facutu revisiurea supt Robert Peel a numitu o comisiune și a disu: „se védia comisiunea pâna la ce gradu se póte întinde sufragiulu, fără că o trépta sociala se cotropésca pe celelalte“.

Ce amu cerutu și noi? Se védia legiitorulu pâna la ce gradu se póte întinde sufragiulu pentru că nu o classa se cotropésca pe cealalta.

De ce dar d. Sturza se opune la revisiure?

Si mai adaugu, că regin'a Engliterei la 1882, in Mesagiulu Regale, a disu: „Camer'a se faca revisiurea, pentru că se oprésca coruptiunea care a intratu in colegiul electoral“.

Prin urmare, vedeti că d. Sturza ne dá exemplu pe Angli'a că se ne împiedice de a face revisiurea și eu îi aduc exemplu totu pe Angli'a și îi dicu se vina cu noi că se facemu revisiurea, cum s'a facutu și in Angli'a, că se oprimu coruptiunea de a ne omori.

D. Sturza adaoga:

„Controlulu adevératu vine dela opozitiune“.

Care opozitiune? Este opozitiune și opozitiune. Se-lu întrebamu pe dsa. Eca ce-a spusu in senatu:

„Este adevératu, că opozitiunea, că și press'a ei, deca ar voi se-si pastredie in faci'a tierii prestigiulu care trebuie se-lu aiba și demnitatea ei; deca ar voi se aiba crediare faci'a cu opiniunea publica, ar trebui, se fia pe cătu se póte de nepartinitóre și se na credia, că prin calomni va face se remaie ceva; faci'a cu opiniunea publica, acelu care calomniédia îi remane lui pe obrazu mai multu de cătu celui care este calomniatu“.

D. Sturza dice acestea, vorbindu negresitu de opozitiunea de adi.

Ei bine, dloru, opozitiunea de adi, din nenorocirea ei, a nóstra, a tierii întregi, in mania, in necasulu ei, a mersu cu calomniile pâna acolo in cătu a facutu pe multi, chiaru candu avea dreptate, se n'o mai créda. Calomniile au mersu și mergu pâna acolo in cătu se spuna, că amicii nostri s'au imbogatitu furandu și a si numitu, între altii, pe d. Carada, pe d. Costinescu. Dar, de unde se fure, căci acesti barbati n'au avutu functiune nici o singura di? Prin urmare, candu toti acei ómeni calomniédia in felulu acesta, carbunele remane pe obrazulu lor. D. Sturza dice, nu eu.

Opozitiune! Negresitu că o camera si unu gubernu, care nu are opozitiune, póte se se ratacésca, s'adórma. Trebuie, cum dicéamu la inceputu, se aiba bariere mari, căci altu felu sare preste ele.

„tocma dacă i-ar fi succésu acésta pe unu timpu, „dupa-ce si-a maritatu fét'a, mai multu nu-i va succéde.

„Dacă nevést'a t'a, nu si-ar putea stimá mam'a „ar lipsi unu elementu alu fericirii din cas'a ta.

„E de prisosu a'ti spune că, alés'a inimei tale, „trebuie se fia fét'a unui omu completu onestu, „nu in întielesulu codicelui, ci in întielesulu dreptatei „și alu onestitatei.

„Suferimu pentru tóte faradelegile necunoscuté ale „strebunilor nostri! cu cătu mai multu avemu se suferimu pentru faradelegile vedite și pipaite a-lu tatalui „nostru.

„Acésta lege nu numai că nu e nedrépta, ci ea „se potrivește întocma cu dreptatea și cu logic'a. „Ómenii suntu tocma asia de solidari, ca si causele si „efectele. Ddieu nu-si schimba legile sale, că se faca „esceptiune pentru nevést'a ta.

„Casatoresce-te cu fét'a unei mame peccatósa, ori „a unui tata nedreptu, si vei vedea că, nu dicu că „fericitu, dér nici multumitu nu vei fi.

„Suntu destui cari, negându, séu necunoscându „acestu adevéru, nisuescu a-si satisfice interesele séu „vanitátele lor.

„Poti se le urmezi esemplulu. Dacă 'ti place poti „se n'asculti de sfatulu meu. Dér de vei vré se vietuiesci asia, precumu se cuvine unui omu întiepletu, „atunci 'lu vei urmá. Cu deosebire nu acúsá nici odata „pe Ddiu, séu societatea. Esci liberu, insusi 'ti fauresci fericirea, séu nefericirea. Suntu destule fete „tinere, serace, cari prin gratiile lor suntu atragátore, „și cari de nu altcum, celu puçinu din instinctu suntu „morale. Cauta si vei aflá. De vei cautá avere, aceea „incá vei aflá, dér arare ori o urméza o adevérata „femeia!

„Dupa Kabbal, de unde am imprumutatu, mare „parte din observárele mele asupra femeiloru, tat'a „pórta in sine semánti'a fetei, mam'a alu fiului.

(Va urmá.)

Opozitiunea inse trebuie se fia sincera; trebuie se aiba idei, trebuie se aiba principii și trebuie se fia unita căci candu restórna unu gubernu trebuie se-i ia locul si, că se-i ia locul, trebuie se aiba maiortate in camera si in tiéra.

Ei bine, sunt trei partite ale opozitiunii, cu totulu inamicé un'a alteia, cari lupta asta-di se restórne gubernulu, dar care nu potu trece împreuna la gubernu, căci n'au aceleasi principie (aplause).

Prin urmare, domnéloru nu sunt o adevérata opozitiune sincera si nationale, ci voru numai o resturnare, pentru că in urma se fia o invalmasiela din care se nu mai putemu esi (aplause). D. Sturza mai dice: „Class'a dirigente a tierii nóstre care e mai cu séma colegiulu I, nu s'a ocupatu ea ore totdeauna cu reformele acelea cari potu se imbunatátiesca sórt'a tierii, sórt'a saténului“?

Ei, domniloru, deca class'a dirigente din trecutu s'ar fi ocupatu de interesele tierii si, mai cu séma, de interesele sateniloru, departe in fericire ar fi fostu tiér'a acésta; căci de bine nu fuge nimeni si nu de bine s'a sculat la 1821 dlu Tudoru (aplause). Nu de bine s'a facutu revolutiunea dela 1848, si nu pentru că saténulu și tiér'a erau fericiti s'a pututu face o lovire de statu la 1864 și s'a aplaudatu de toti cari, in principiu, erau contra loviriloru de statu; dar s'a aplaudatu pentru că nu se mai sciá cum se iésa tiér'a din acele nedreptati; si Alexandru Goleacu, celu sfantu, care erá cu totulu contra loviriloru de statu, candu a venitu dela camera la mine, unde mai erau vreo cátiva, a stigatu trantindu-si palaria:

„Bine le-a facutu ciocoiloru“.

Vedeti cătu erá de spaimentatu de purtarea celor cari n'au voitu se dea pamentulu legalu, legitimu, sateniloru (aplause). Dar gubernulu liberalu ce a facutu de candu a venitu la putere? A datu pamentu insuratieiloru carora, dela 1866 si pâna la 1876, candu a venitu gubernulu liberalu, nu li s'a fostu datu de locu.

Gubernulu nostru a facutu mai multu de cătu atátu; a pusu petice de mosii de ale statului in vendiare platibile in 20 ani, pentru că se póta fia-care omu si fia-care sateanu se cumpere câte unu peticu de pamentu, se devina proprietaru, omu liberu si muncitoru, cu ánima si cu folóse.

Atátu de mare este faptulu acesta, in cătu insu-si d. Cogalniceanu a disu dlu Joanu Bratianu: Este singurulu lucru, pe care 'lu pismuescu căci ai facutu acésta mare si bine-facetóre reforma, care va radică tiér'a din tóte punctele de privire.

Partit'a liberale singura a facutu acésta; prin urmare, vedeti că cei cari ne acusa, că nu ne ocupamu de sateni se insiéla, căci faptele dovedescu că domnéloru sunt cei cari nu s'au îngrijitu de sateni si că numai partit'a liberale a îngrijitu că fia-care omu se póta deveni proprietaru, căci cine e proprietaru acela are o temelie, acela este că luptatorulu Anteu pe care mitologi'a ilu aréta că, indata ce piciorulu lui atíngea pamentulu, dobíndea puteri noi; astu-felu si gubernulu liberalu a voitu se dea pamentu la toti satenii, că toti se capete fortie mari pentru că se póta se invinga orice inamicu din afara (aplause).

D. Sturza a mai disu, nu ve separati, că ve vorbescu numai de d. Sturza, pentru că v'amu spusu că dupa mine domnélu este unulu din cei mai inteligenti din opozitiunea cea veche, este unulu din cei care sustnu mai pe faci'a clasele dirigente — „pâna adi nici colegiulu alu treilea, nici alu patruea, nici chiaru alu doilea n'a ajunsu la acea desvoltare la care dorescu se ajunga“. Va se dica: sciintia, iubirea de patria, simtimentele nobile, respectulu pentru sine nu le are nimeni de cătu cei din colegiulu ántaiu si puçini din colegiulu alu doilea, éra cei din colegiulu alu treilea si alu patruea, nu.

Ei, dloru, cum se póte că d. Sturza si intréga partit'a dséle se nu védia cum din class'a dséle fórte puçini au mai remasu invetiati si bogati si că fiil nostri sunt cei cari sciú carte si ilustrédia tiér'a acésta, adica cei din colegiulu alu doilea si alu treilea si din fericire acum si chiaru din colegiulu alu patruea, unde vedemu copiii de sateni ingeniari, medici, etc.

Cum? Câte-va mii de ómeni sunt singuri class'a dirigente? Singuri geniulu? Singuri inteligenti'a? Singuri ómenii invetiati in acésta tiéra? Si toti ceilalti, tóte celelalte clase suntu numai nisce turme pe cari căti-va ómeni trebuie se le duca si de acum înainte cu bicifulu că se-i faca ómeni de tréba si fericiti?

Ei bine, eu le dicu: Desteptati-ve; iesiti din acésta retacire; căci, deca despretiuiti natiunea intréga, îi dati unu dreptu firescu se ve despretiúesca si densa. Ce voiti? Candu vedi că cine-va te despretiúesce, séu te despretiúesce singuru, séu trebuie se-lu despretiúesce. Si le mai dicu: Bagati de séma, nu divisati natiunea in patru clase, căci ea este unu singuru trupu si unu singuru sufletu, si cine lovesce in sufletulu ei, séu se lovesce pe elu, séu lovesce se ucida natiunea; si o natiune nu se lasa a fi ucisa (aplause).

Le dicu inca o data, că unu frate, că unu omu betranu care si-a ispravitu cariera:

Bagati de séma; nu despretiuiti natiunea romana, căci, atunci, va fi despretiuita de Europ'a intréga si va peri: dar, pâna a peri, bagati de séma, se nu véda cine o omóra (aplause) si se nu-si pérda rabdarea (aplause).

Gandescu, prin urmare, că dv. sunteti convinsi, că si mine, că cei cari combatu revisiurea n'au datu pâna acum argumente cari se aiba celu mai micu temeiu, ba chiaru care se nu se întórca in contra lor; atunci, de ce o combatu?

Cá se nu póta dice nimeni, că amu venitu aci cu cea mai mica ura, că amu venitu se facu propaganda de partita, se-i întrebú totu pe domnéloru: pentru ce combatu revisiurea? Pentru ce tinu cá colegiulu I se nu fia un'a cu colegiulu alu II-lea si se nu se scadia censulu?

Apoi bine, dloru a-séra imi spunea junele nostru invetiatu, pe care speru, că vomu avea placerea se-lu audimu asta-di. Disescu: dea scii dle Rosetti, care e censulu in Angli'a unde fia-care lordu are mosii cătu tiér'a nóstra? „Trei sute lei“. Trei sute lei e censulu in Angli'a, si la noi nu se multiamescu nici cu siése sute, cătu au propusu unii deputati.

Dar, se-i întrebamu pe domnéloru de ce nu voiescu revisiurea, — si rogu pe acei din colegiulu I, pe acei proprietari mari, si pe cei marunti cum le dice d. Sturza, cari suntu aci, se véda cătu îi respecta partit'a domnéloru partit'a aceea care dice, că sustine pe proprietarii cei mari că fiindu cei mai luminati, cei mai onorabili, cei mai patrioti.

Eca ce dice „Timpulu“ dela 5 Aprilie:

„A fi revidionistu va se dica a pune constitutiunea „la keremulu gubernului se faca elu cu densa ce va voi“.

Gubernulu are 118 deputati ai colegieloru alu doilea, alu treilea si alu patruea, éra colegiulu ántaiu are numai 30 deputati in camera; vedeti dar că gubernulu e stapanu, dupa domnéloru; si cu tóte acestea elu cere revisiurea; va se dica gubernulu vrea libertate, éra nu sclavie.

„A voi revisiurea, urmédia „Timpulu“, este a se „aretá cine-va gata se se desbrace de drepturile ce i „se prescriu prin constitutiune si legea electorala „actuala“.

Prin compromissuri s'a facutu o constitutiune care a datu unu dreptu, unu privilegiu unei clase; bine este ore că acelu privilegiu se remana pentru vecii veciloru? bine este că in locul rangurilor se remana mosiile? si constitutiunea se remana pironita cá tablele lui Moise? si ele veniau din ceru, nu dela ómeni, pe candu constitutiunea vine dela ómeni.

Apoi, de ce s'a pusu in constitutiune că se se revisiúesca, deca nu pentru că se mergemu treptatu inainte priu vointi'a toturóru, éra nu prin dinamita? (aplause). Fiindu-cá a esitu la moda dinamita.

Asia dar noi cari ceremu revisiurea, voimu, ce? Pierderea influintiei ce o are adi fia care alegetoru din colegiulu ántaiu si alu doilea prin votulu seu, va se dica pierderea unui privilegiu alu cător-va ómeni cari ilu dobíndescu prin votulu lor contra toturóru celoru-lalti.

„Timpulu“ adaoga: „Lapadarea dreptului de a „otari cu votulu seu despre sórt'a lui si a copii- „loru sei“.

Póte că nu este destulu de claru, este inse aci ceva si mai claru:

„Asia, dice mai departe „Timpulu“, alegetorulu cere si gubernulu este silitu se-i dea asta-di totu felulu de imbunatatiri de care simte trebuintia localitatea sa, séu de care elu insusi simte nevoie pe séma sa, deca tine mai multu la sine de cătu la binele publicu, precum suntu unii“.

Prin urmare, domnéloru spunu curatu, că alegetorii colegiului ántaiu si alu doilea au dreptulu, dupa constitutiune, se-si specule votulu si se dica candidatului: nu-ti dau votulu meu deca nu-mi dai atátia bani, cutare functiune, cutare... mai sciú eu ce, póte chiaru decoratiune, si acésta, dicu dloru, că este dreptu si onestu si că face fericirea tierii. Nu voiescu se schimbamu legea electorala, pentru că se póte fia-care alegetoru se-si vëndia votulu, se-lu specule.

Ei bine, dloru, credu că nu póte fi unu singuru omu din colegiulu I si II, chiaru din cei caduti in asemenea peccate, care se nu rósiasca, vedíndu cum ilu apera protectorii sei. cum aréta că e misielu si cum dechiara, că trebuie se sustfna misielia si coruptiunea (aplause).

In acésta privintia, dloru, dicu că noi nu putemu voi opozitiuni care se vina prin coruptiuni; dicu că nu trebúe se primimu cá, in camerele nóstre, opozitiunea se fia o specula, éra deputatii se fia siliti — cum suntu din nenorocire siliti deputatii colegieloru mici — se dica: „nu votezu cutare lege pâna ce nu-mi vei da cutare functiune pentru cutare alegetoru, căci, altu-felu, alegetorii nu me mai alegu. Deputatii adi, dela colegiele cele mici, adica dela cele cu unu numeru restránsu, nu suntu deputati, suntu sclavii alegetoriloru, sclavi a 7—8 insi, une-ori chiaru a doi insi (aplause prelungite). Deputati mi-au marturitu necurmatu: Ce voiesci se facemu, nu ne mai alegu. Fà pe George supt-prefectu. — Nu potu, că e hotiu. — Nu me mai alegu (aplause).

(Va urmá.)

Caletori'a MM. LL. in strainetate.

Domineca, 3 Aprilie, órele 2 si jumetate dupa amiadi, MM. LL. Regele si Regin'a impreuna cu A. S. R. Principele ereditaru de Hohenzollern au parasitu vila Spinola, spre a luá trenulu la St. Pierre d'Aréna, lângá Genov'a, pentru Elveti'a. La gara, Augustii caletori au fostu asteptati de dnii si dnele: prefectulu Genovei cu soçi'a sa; marchisulu Marcello Durazzo cu famili'a; marchis'a Spinola veduv'a Pallavicini cu famili'a; marchisulu Stefanu Spinola cu famili'a; marchisulu Lucerno Rora cu soçi'a sa; cestorulu orasiului Genov'a; maiorulu de carabinieri; comandatorulu Ruggiero; comandantele portului; Rodocanachi, consululu Romaniei cu famili'a sa; marchisii Pasqu si Brigarole, dela Ruzza; Chiappori, delegatulu provincialu; Giovani Batista Valle, primarulu orasiului Sestri, precum si de alte persóne.

Toti acesti domni si dómne au adusu im-belsingate buchete de flori; éra primarulu orasiului Sestri unu prea frumosu cosuletiu cu flori ce a prezentatu Maiestatiloru Loru, in numele comunei

Sestri de care ține vila Spinola, locuintă a Regelui și Reginei cătu au statu lângă Genov'a. Toti cei cari venisera a infatisa respectuósele lor inchinaciuni Augustilor caletori, le urara caletoria buna și le multamira caldurosu pentru că au binevoitu a petrece in midiuloculu loru cătu-va timpu.

Trecendu prin Milan, Maiestatile Loru au intempnatu la gara pe delegatul prefectulului Milanului și pe directorele generalu alu drumului de feru alu Italiei de susu, d. Melisurgo cu soți'a sa, care este fiica domnului Vegezzi Ruscala.

Sér'a la órele 10, Inaltii caletori au sositu la Belinzona, unde s'au opritu nóptea.

Luni, Maiestatile Loru, dupa o scurta preumblare prin Belinzona, capital'a cantonului Tesin, au plecatu la órele 11 spre Lucern'a strabatendu St. Gothard, unde au pututu admirá acésta marétiá lucrare ce este un'a din cele mai frumóse podóbe ale sciintiei. Timpulu a fostu minunatu. La Lucern'a MM. LL. Regele și Regin'a cá si A. S. R. Principele ereditaru de Hohenzollern, petrecendu nóptea au plecatu Marti, 5 Aprile, la órele 11 și jumetate, prin Zürich și Schaffhausen la Sigmaringen. La o statiune mai înainte de a ajunge in acestu orasiu, Maiestatile loru au fostu intempnate de AA. LL. RR. Principesa de Hohenzollern, Augusta mama a Regelui, și de comites'a de Flandra. Trenulu a intratu la órele 10 sér'a in gar'a din Sigmaringen, unde tóta curtea princiará, consiliulu comunalu alu orasiului și unu numerosu publicu asteptau pe Inaltii caletori.

La castelu, A. S. R. Principele de Hohenzollern impreuna cu M. S. Regele Saxoniei, sositu in acea di, au intempnatu pe Regele și pe Regin'a. Totu orasiulu erá impodobitu cu drapele; bucuria erá generala, cá-ci pentru ántaiu Sigmaringen, léganulu M. S. Regelui, primea in sinulu seu pe suveranii Romaniei.

Mercuri, 6 Aprile, Maiestatile Loru au petrecutu in midiuloculu familiei; éra sér'a, la órele 6, a avutu locu unu mare prandiu de gala.

Joi, la óra 1, sosi dela Berlin A. S. R. Principele Fredericu de Hohenzollern cu Augusta sa soția. Dupa aceea intréga Inalta familia facu o preumblare la castelulu Inzighofen.

Vineri, 8 Aprile, fiindu diu'a nasterii M. S., in zori salve de tunuri au vestitu orasiulu acésta serbatóre. Castelulu și tóte casele din orasiu, chiaru și cele mai departate, erau impodobite cu felurite drapele printre cari tricolorulu romanu falfai pretutindeni.

La órele 9 și jumetate unu serviciu religios avu locu in capel'a castelului, dupa terminarea caruia MM. LL. Regele și Regin'a au primitu felicitările toturorú persónelor celoru mai insemnate cari se aflau in acea di la Sigmaringen.

La óra 1, d. Sturdza, ministrulu afacerilor straine, sosi impreuna cu d. Liteanu, ministrulu tieriei la Berlin și d. Carpu, ministrulu tieriei la Vien'a. La órale 3, s'a datu unu mare prandiu de gala in sal'a cea mare a Strabuniloru M. S. Regele Saxoniei, A. S. R. Principele hereditaru de Hohenzollern purtau marea cruce a „Stelei Romaniei”; éra Principele Fredericu de Hohenzollern marea cruce a „Corónei Bomaniei”, conferita in acea di de M. S. Regele Romaniei, Regele purtá marea cordonu alu Saxoniei și ordinulu de Hohenzollern. AA. LL. RR. Principesa de Hohenzollern și comites'a de Flandra purtau „Crucea Elisabeta”.

La sfirsitul prandiului, A. S. R. Principele de Hohenzollern radica unu toastu in onórea Augustiloru Suverani ce se aflau față si, aruncandu o privire asupra trecutului plinu de fapte și de munca roditóre a Augustului Seu fiú, adauga cá: „este mandru de felulu cum Regele Romaniei si-a indeplinitu gréua, inalta și frumósa Sa missiune”. Toti asistentii au fostu adáncu misicati de aceste cuvinte ce porneau din ánima. Music'a militara a cantatu in totu timpulu mesei. Sér'a M. S. Regele Saxoniei a parasitu Sigmaringen.

In acésta di, M. S. Regele a primitu mai multe sute de telegrame de felicitare din tóte unghiurile Romaniei cum și din alte multe parti ale Europei.

Sambata, 9 Aprile, Maiestatile Loru au petrecutu in familie, éra sér'a la 6 óre s'a datu o mésa la care au luat parte ministrulu afacerilor straine și ministrii Romaniei, din Berlin și din Vien'a.

Domineca la 9 óre diminétiá s'a slujitu st. leturgie la care a asistatu M. S. Regele și toti membri Inaltei Sale familii.

Sanetatea Maiestatiloru Loru este pe deplinu multiamitóre.

Domineca séu Luni, 17 séu 18 Aprile, M. S. Regele va parasi Augusta Sa familie spre a Se întórce impreuna cu AA. LL. Principele Ferdinand și Carolu, la Bucuresci.

Institute pentru educatiunea secului femeiescu.

(Urmare).

Ce sa mai dicemu de quasi-ignorantia din categoria a doua de pensionate? N'avemu cuvinte destulu de puternice! Mai bine nesciintia completa de cătu asemenea sciinti. Cá-ci instruite pe jumetate numai, și reu, aceste copile pricepu lucrurile pe dosu si mai tardiu o se le aplice și mai reu spre nefericirea familiei și a societatii. Nesciintia e periculósa la femeie, cá si la barbatu. Plângemu dara pe aceia cari sustinu — si suntu fórté multi — cá noi femeile nu trebuie se scimu mai aprópe nimicu. Amu auditu parinti dicendu: fata mea nu o se se faca profesóre, prin urmare de ce atáta carte.

A fi sotie și mama, dice unu scriitoru nu este destulu a comanda unu prándiu, a conduce slugile, a veghia asupra bunului materialu și asupra sanatatii tuturor, nu este destulu numai a rugá, a iubi, a consola. Nu! trebuie mai multu inca: a povetii și creșce; prin urmare trebuie a sci. Fara sciintia, nu este sotie, adevrata sotie. Instructiunea este o legatura între soti, ignorantia este o bariera. Instructiunea este o consolare, ignorantia este unu supliciu. Ignorantia face pe sotie se cadia in mii de greseli, in mii de rataciri. Pentru ce cutare femeie este munc'ta de uritu? Pentru cá ea nu scia nimicu. Pentru ce cutare alta este cocheta, capritósa, vanitósa? Pentru cá ea nu scie nimicu. Pentru ce cheltuesce ea se-si cumpere unu giuvaeru, pretiulu unei luni de munca a sotiiului ei? Pentru ce se ruinéza ea, facendu la datorii ce le ascundu sotiiului? Pentru ce séra, ea ilu trage dupa dēnsa, fie elu ostenitu sau bolnavu, in serate care ii facu reu? Pentru cá ea nu scie nimicu; pentru cá nu i s'a datu nici o idee seriósa, care ar fi pututu se o nutrésca, pentru ea lumea intielegerii e inchisa inaintea pasiloru sei.

„Femeia, dice contesa Drohojowska, este marea institutore a genului omenescu; pentru cá omulu, cá copilu, primesce pe genuchii ei cele d'ántaiu impressiuni, ce isbescu inteligentia sa, principiile, cari voru regulá mai tardiu fia-care din actele vietiei lui.”

Ce diceti cei cari voiti cá femeia se stea in intunereculu nesciintiei? Ce diceti, cari dati copiiloru o spoiala de educatiune si instructiune? Nu vedeti cá lucrati contra genului umanu impedicandu-lu in desvoltarea lui naturala! Daca recunósceti in noi femeile puterea și demnitatea de mame, la ce nu ne faceti si la ce ne opriti, cá sa scuturamu ignorantia care nu intielege datoriele nóstre; la ce nu ne dati lumina, in sa numai pe cea adevrata și necesara noie, pentru pentru cá ast-felu se ni se maréscá autoritatea in ochii copiiloru nostrii? Nu vedeti, nu pricepeti inca nici pána acumu, cá cu superficialitatea de adi — mai rea de cátu ignorantia — nu mai merge de aci înainte?! A fostu unu timpu; eramu póte scusabili, dar acumu, cându pretindemu cá ne tinemu de urmele civilizatiunii, cându pretindemu cá avemu lumina in deajunsu, cá se fimu in stare a pricepe prin noi insine ce e binele și ce e reulu; de ce mai stamu inca in amortiéla; de ce nu luamu iute mesuri de indreptare? Cultur'a cástigata adi in scóla nu e in stare se desvolte in eleve, conformu cerintielorú societatii nóstre și potrivitulu timpului, facultatelu intr'unu modu naturalu.

Si acelora carora li se incarca memoria cu felurite vorbe, nume și date, precumu si acelora cari n'au acésta fericire séu nefericire, tuturor in sfirsitu nu li se da nici unu felu de cunoscintie solide si folositóre, cari se le serveasca bine in viatia lorú viitóre. Educatiunea, ce o primescu, disciplin'a la care suntu supuse, lumin'a ce se dice cá li se da, tóte acestea nu suntu in stare se le faca a avea sentimentulu rolului lorú. Instructiunea sau cá e nepotrivita cu dēnselu, tindiendu a la de o alta directie, sau cá e aprópe nula; ceea ce si intr'unu casu si intr'altulu e gresitu, e absurdu chiaru. In lipsa de alimente, sau de alimente nesolide, spiritulu feteloru reu instruite se arunca cu ardóre asupra a totu ce e zadarnicu și periculosu. Imaginatia lorú ratacesce, cá-ci lipsesce stavil'a unui studiu seriósu, care se o infréneze. Vanitatea e la culme. Ele citescu orice carte care le-arú putea nutri acésta vanitate. Ce vedemu adi la noi in cea mai mare parte, daca nu o pasiune nebuna pentru románe, in cari se gasescu intrigi de familie, aventuri chimerice si cáte alte lucruri, si unde eroii acestorú romane vorbescu unu limbagiu maretiu? Din citirea acestorú cárti fetele devinu vidiolare, suntu transportate intr'o lume ideala, departe chimerica, departe de lumea nóstra. Si cându ea nu intálnesce in lume nisce persóne adevrate, care se semene cu cele din románe, cátu de mare ii e mirarea, cátu de mare desgustu incérca se se scóbóre pána la celu mai micu detaliu alu gospodarii sale! Ea arú voi se traiasca cá acele princese imaginare, cá acele marchise, contese, cari in románe nu lucréza nimica, cari tot-d'a-una suntu incántatóre, tot-d'a-una adorate, si carora nimicu nu le lipsesce. De aci pretentiuni absurde, ura, trairu reu, divortiu, etc. Cându guvernulu ar opri traducerea și publicarea unorú románe atátu de vatamátóre moralitatii publice, cátu bine n'aru face elu tinerimei?

Toti cáti voiti cá fericirea familiei se nu fia unu ce ilusoriu, toti cáti cugetati ce e binele si reulu, aruncati románele, aceste cárti blastemate ardeti-le cá se nu se mai védia! Nu le dati in mâinele feteloru. Pomenitile — daca vreti se o faceti acésta. — cá de nisce cárti ale carora pagine otravítóre aducu mórtéa. Caci

romanele, aprindiendu-le imaginatiunea, le rapescu dintre noi, transportându-le intr'o lume chimerica.

Causele releloru, ce se desfióra si la cari suntemu marture, nu suntu altele de cátu urmari naturale ale unei culturi gresite. Si de cátu ast-felu de cultura, mai bine ar fi fostu cá noi femeile se remanemu cá in trecutu! Atunci n'avému, ce e dreptu, pretins'a cultura spirituala de adi, n'avému femei cu aspiratiuni de a intielege pe Virgiliu sau pe Demostene, nici femei-matematice, nici naturaliste; daru avému atunci desvoltata, intr'runu gradu inaltu si potrivitulu caracterulu nostru nationalu, cultur'a inimei; avému educatiunea familiara, eramu casnice, eramu adevrate femei romane. Rescolindu faptele de glorie ale vietiei nóstre din trecutu, inim'a ni se umple de o mândrie legitima, cându vedemu cumu femeia contribui multu la radicareá si sustinerea curagiiului filorú si sotiloru sei. Stefanu celu Mare e datoru marirea si stralucirea faptelorú sale numai mamei sale. Da! cá-ci mam'a lui Stefanu pastrá asupra fiului tóta inriurirea și prestigiulu seu, chiaru atunci, cându fiulu seu este suveranu, si cându elu neingrijea a-si face datorii, ea ii ordoná se mérga se se lupte, se invinga sau se móra. — Ast-felu erá cultur'a inimei la romancile din trecutu; ast-felu erá educatiunea lorú nationala!

Amu spusu lucruri ce mai pe fia-care di le vedemu patrecendu-se in mijloculu nostru. Ne-amu implinitu datorii, pe cátu ne-a statu in puterile nóstre, cá sa atragemu si noi atentiunea guvernului si a publicului. Se judece maturu fia-care, se cumpanésca cu seriositate lucrurile, si fia-care dupa puterile sale, se ia mesuri, cá se ne oprimu odata din calea ratacirii si se ne indreptamu pe acolo, pe unde amu putea esi cu bine la limanulu doritu.

Noi cari scriemu aceste rânduri, facemu parte dintre persónele insarcinate cu educatiunea tinerimii. Avemu sub conducerea nóstra unu institutu privatu de fete. Si noi mai ántaiu, voimu se reformamu institutu nostru, facendu-lu se dea educatiunea si instructiunea asia cum trebuiescu se fia date. Ilu vomu pune pe nisce base sohde asia dupa cum cere pedagogia femenina, dupa cum ne sfatuesce mintea sanatósa si romanésca. Ne vomu dá cu seriositate séma de destiniatiunea femeii romane, si apoi vomu educa-o, vomu instrui-o amesuratu acestei destiniatiuni. Societatea, suntemu sigure, cá mai curendu sau mai tardiu, va cunósce bunele nóstre intentiuni si va apretia bunele rezultate, ce voru decurge dintr'o munca consciintiósa pe teremulu educatiunii si alu instructiunii. Institutulu de sub directiunea nóstra se fie o casa de incredere, unu institutu de lumina adevrata pentru femeie, unde parintii se-si incredintieze copilele fara grija si fara téma. Noi ne vomu sili, cá ci acestea suntu principiile de cari ne conducemu, si pe care e basata scóla nóstra, ne vomu sili se le radicamu si se le intarimu caracterulu prin morala; le vomu luminá, pentru cá mai tardiu ele se póta fi la adevrata lorú trépta de sotie, de mama séu de femeie in societate. Acesta este scopulu educatiunii si instructiunii in institutu nostru; scopu pe care tot-d'é-una nu'lu vomu perde din vedere. Nu vomu nesocoti educatiunea tinerimii; nu o vomu lasá, dupa cumu se face adi, in sarcin'a familiei, de óre ce, in imprejurarile actuale, ea nu ii póte dá educatiunea trebuinciósa. Din contra, in institutele nóstre educatiunea si instructiunea se voru considerá cá strensu unite punendu educatiunea pe antáia linie, ér' instructiunea pe a doua. Cá ci ce folosu, dupa cumu amu mai disu, o instructiune fara educatiune? — Credemu cá satisfacemu cerintele societatii nóstre, lucrându ast-felu, adica instructiunea se fia subordonata educatiunii, careia se'i serve de basa si de ajutoru. — Copilele nu trebuiescu pregatite numai pentru o viatia ideala, ci pentru o viatia reala, cu tóte neajunsurile si suferintiele la cari omenirea intréga este expusa. In viatia intálnimu si rose si spini; fericire si nefericire, cá ci ce este viati'a, dacă nu unu siru mai lungu ori mai scurtu si neinteruptu de dile triste si senine. Cultur'a cástigata trebuie se ne puna in positiune de a sci cumu se ne bucuramu de unele si cumu se evitam pe altele, formându-ne noi insine unu planu de trairu. Si apoi e cunoscutu cá viatia este astfelu, dupa cumu cine-va scie se si-o faca.

Se se ia bine sém'a unde voimu noi se ajungemu! Nu dorimu se facemu din elevele nóstre femei savante, ci femei inteligente, pline pe judecata, instruite in totu ce le e necesaru se scie a face fericirea sa, a sotiiului si a copiiloru. Femeie'a se scie a-si apropiá totu ce e bine si se evite totu ce e reu.

Avemu din fericire destui barbati savanti. Societatea nóstra n'are trebuintia si de femei savante, ci de femei instruite in rolulu lorú. La Bruère a disu cá femeie'a savanta este cá si o arma frumósa, lucrata intr'unu modu artisticu, cu o poleitura admirabila; in sa acésta arma este o piesa de cabinetu, pe care o aratamu curiosiloru si care nu ne servece nici la resboiu, nici la vénatóre. Puseramu acésta numai cá se védia ceea ce cugeta autorulu caracterelor. Lasandu in sa la o parte si pe la Bruère si ceea ce dēnsulu cugetá, se venimu la noi. Óre trebuiesce cá se fimu savante noi femeile pentru cá se fimu folosítóre? De ast-felu de femei are acum imperiósa necesitate societatea nóstra romanésca? De femei cari, sub cuventu cá sciu carte — Dumnedieu scie cum, si cáta — n'au cea mai mica idee de ce va sa dica gospodarie, viatia casnica, de ce va se dica datoriiile ei, ce i le impun natura ei femenina si destiniatiunea sa; sau de acele femei, cari pe lângá o invetiatura solida, necesara unei matróné romane, se'si cunósca datoria si se 'si-o faca cumu se cuvine, cându va fi chemata a fi stapána de casa, sotie sau mama? Ni se pare cá de aceste din urma, cá-ci numai acestea voru sci se faca fericirea familiei, voru sci se devie ángerulu tutelaru alu sotiiului si alu copiiloru ei. Numai acésta femeie va avea stim'a tuturor din giurulu ei, a societatii intregi.

Oh! dacă s'ar gândi cine-va seriosu asupra acestor lucruri; dacă parintii n'aru fi cuprinsi si transportati de iluziunile inselatōre, ce orbescu si atragu, dacă... câte dije de fericire casnica nu s'aru procură iubitelor lor odrasle; de câte nenorociri nu le-aru feri; câte binecuvantari n'aru primi din partea ficelōru lor; de câte neajunsuri si nemulțumiri nu s'aru scuti pe ei insi-si! Si societatea romana nu s'aru recuati voru pasi atunci pe o cale mai buna mai prospera!

Daru se vedemu ce se cere dela o fata spre a se putea numi educata si instruita.

Dupa principiulu stabilitu tōte sciintiele de invetiati considerându-se că midilocu, trebuie se contribuiasca prin luminarea spiritului, prin întărirea si dezvoltarea judecatii, prin inobilarea inimii, la formarea adeveratei educatiuni.

O instructiune solida in religione va desteptă in inimile cele fragede ideea de Dumnedieu, de morala, etc. Natur'a si istori'a se ne conduca tot-d'a-una la Inalt'a Fiintia Creatōre. Se va pune cea mai mare greutate pe o inima curatu si pe fapte bune. Duce-re la biserică va intari fōrte multu simtiulu religiosu.

Studiulu limbii materne va formă centrulu celorlalte studii. Printr'ensulu elevele se invetie a intielege bine cele scrise sau vorbite de altii, se vorbeasca si se scrie corect limb'a lor, se fie in stare a'si expune limpede ideile lor, se cunōsca cele mai insemnate productiuni ale scriitorilor nostri moderni si chiaru ale celor din trecut, se se familiarizeze cu frumosulu dânduli-se si estetica. Si pentru o mai dezvoltata cultura au trebuintia de cunōscerea limbilor streine. Limb'a franceza si germana se se invetie asia, in cātu elevele se se pōta folosi cu succesu de cele mai insemnate scrieri ale autorilor classici din aceste limbi.

Din sciintiele, fisico-naturale, din istorie ce s'ar putea cere dela o femeie instruita? Ea trebuie se dobîndesca cunoscintie asupra intocmirii universului, a cursului corpurilor ceresi, a raportului in care se afla pamântulu cu sōrele, lun'a si stelele. Se mai scie puterile si fenomenele ce se petrecu pe globulu nostru din punctulu de vedere al luminei, al caldurei si al atmosferei; se cunōsca esentialulu din cele trei regnuri mari ale naturei spre a putea admiră frumusetile ei. Se mai cunōsca esentialulu din chimia elementara.

Prin studierea istoriei se cunōsca mersulu omenescu, faptele cele bune ce trebuiescu imitate si pe cele rele de cari trebuiescu se se fereasca; fazele de cultura prin cari a trecut omenirea; activitatea, productiunile, fabricatiunile, descoperirile. Se mai cunōsca istoriculu artelor, adica fazele prin cari au trecut arhitectur'a, sculptur'a, pictur'a, music'a etc. Din istori'a patriei elevele se invetie a cunōsca faptele maretie si nationale ale Domnilor si ale persōnelor insemnate din trecut, epocele de glorie sau de umilintia ale poporului nostru si astu-felu, cunoscându trecutulu si comparându-lu cu prezentulu, voru sci ce educatiune nationala se dea fiilor si ficelōru lor, adi-mane se contribueasca la marirea si fericirea patriei.

Din matematica se se invetie tōte acele parti cari contribuiescu in modu puternicu la dezvoltarea si intarirea judecatiei, si cari sunt tot-de-odata si trebuintiōse in viața practica.

Din mitologie se cunōsca cele mai insemnate religii vechi.

Si pentru-că femeia este chemata in primulu gradu a se ocupă cu crescerea copiilor, se se dea elevorulu in ultimulu anu de invetiatura cele mai trebuintiōse precepte pedagogice, relativu la educatiune.

Caligrafia, desemnulu si geometri'a aplicata la croitu se nu lipseasca din cadrulu cunoscintelor.

Music'a, atātu vocala cātu si instrumentala, nu trebuie sa lipsiasca la educatiunea fetelor.

Gimnastic'a le este neaparata pentru intarirea fisiculu si pentru mladiera estetica a corpului.

(Mai pe largu se se vada programa).

In cātu privește partea casniciei, elevele sunt datōre se invetie tōtu ce se cere se scie o femeie casnica, fie in lucrulu de mână, fie in ale bucatariei, fie in conducerea gospodariei, etc. Numai astu-felu se pōte dobîndi o educatiune completa.

Sciri diverse.

(Burse.) Primaria din Jasi a creatu siēse burse pentru class'a de declamatiune lirica (opera) la conservatoru si anume:

Un'a pentru Soprano cu 60 fr. pe luna; un'a Mezzo-Soprano cu 60 fr. pe luna; un'a Contralta cu 60 fr. pe luna; un'a Tenor cu 50 fr. pe luna; un'a Bariton cu 50 fr. pe luna; un'a Bass cu 50 fr. pe luna.

Principalele conditiuni ce se ceru dela aspiranti sunt:

Vocea se corespunda cu categoria la care aspira.

Etatea dela 15—20 ani, pentru eleve si 18—24 pentru elevi:

Elevele se fi absolvitu celu puçinu 4 clase primare, ēra elevii 4 clase gimnasiale.

Juriulu examinatoru va putea face ōre-cari exceptiuni relativu la conditiunile de admissiune, in favōrea talentelor exceptionale.

Aspirantii la un'a din bursele susu mentionate voru adressă cererea lor directiunei conservatoriului celu mai tardiu pāna la 1 Maiu viitoru. („Natiunea“.)

(Serviciulu calilor ferate romana.) Amu vorbitu despre mesur'a luata de d. generalu Falcoianu in privinti'a functionarilor streini dela drumurile de

feru. Ūta circularea pe care d-sa a adresat'o tutoloru siefilor de serviciu:

„Observandu că de si administratiunea guvernulu „exista de trei ani, totusi suntu inca impiegati care nu „cunosc limb'a romana, si sunt in imposibilitate de „a corespunde in limb'a oficiala.

„Toti acei impiegati se voru licentiă pe dioa de „1 Augustu, viitoru, si d-nii siefi de serviciuri voru pre-„sentă fie-care list'a acelor impiegati.

„Domnii siefi de serviciuri, sunt personalu res-„pundiatori de executarea acestei dispositiuni.“

(„Natiunea“.)

Bibliografia.

— Partea V-a Din Memoriulu lui Josifu Sterca Siulutiu de Carpenisi, membru fundatoru alu Asociatiunei, si membru alu Comitetului Asociatiunei, pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu din Transilvania. Sibiu 1883, 8° mare 88 pag.

Pretiuulu 60 cruceri v. a. plus 5 cr. porto postal. Venitulu curatu e destinatulu pentru scōl'a de fetitiei romane din Sibiu. (Reuniunea femeilor romane.)

Acēsta interesanta brosiura a prea bine cunoscutulu autoru coprinde urmatōrele capitole:

1. Pe cine se'ti alegi de nevēsta: — 2. Revolutia pacīnica. — 3. Unu visu. — 4. O cina vesela. — 5. Statarium. — 6. Episōde eroice. — 7. Patianiile unui nume cu ortografia. — 8. Inca odata la memoria Metropolitulu A. St. Siulutiu. — 9. Da'mi si dacă n'ai. — 10. Mai sanetosu de cum a fostu. — 11. Inca odata aprecieri simpatice. —

Raru, fōrte raru ni se intempla se avemu placerea si bucuria a salută pe terenulu literaturii nōstre moderne, cate o scriere asia de interesanta si de o valōre durabila precum este si acēsta a cincea parte din „Memoriulu“ d-lui Josifu Sterca Siulutiu.

Este secretulu d-lui Jos. St. Siulutiu, pentru care ilu potu invidiă multi scriitori de profesiune si plini de pretentiuni, cu deosebire din generatiunea mai tinera, de a'si intocmi scrierile sale in modu atatu de placutu, in cātu se captivedie atentiunea cetitorulu, chiaru si acelu mai preocupatu, dela prima si pāna la ultima pagina.

Acēsta o dicemu atatu cu privire la cuprinsulu variatu alu scrierilor sale de pāna acum, cātu si cu privire la limbajulu intrebuintiatu si mai pre susu de tōte la stilulu elegantu, limpede si fluentu, care in multe locuri se inaltia la unu gradu de caldura si de entusiasm plinu de sentimentu si poesie adevrata, ce i imprime timbrulu unei rare originalitati.

Da, avemu curagiulu a sustinea, că d-lu Jos. St. Siulutiu este unulu din putinii scriitori romani originali si vomu si spune pentru ce. Densulu este originalu pentru că inezstratu cu unu spiritu de observare din cele mai perspicace, dotatu cu unu tactu finu, unu profundu cunoscōtoru alu ōmenilor si alu relatiunilor sociale si politice din patria sa, cu o vasta esperientia consumata, are in tot-deauna curagiulu opiniunei, alu sentimentelor si alu convingerilor sale, pentru acaroru exprimare isi alege si 'i stau la dispositiune in tot-deauna cele mai nimerite espressioni.

Inca niminea nu a fostu in stare a resfrange nici unulu din pretiōsele descoperiri si adevăruri istorice pe care distinsulu autoru ni le a impartasitu in scrierile sale de pana acum. Nu, pentru că cele ce ne spune d-lu Siulutiu in scrierile sale este purulu adevēru nefalsificatu, garantatu prin documente autentice, prin puritatea sentimentelor si a caracterulu seu personalu, pe care niminea nu va cutediă a'lu trage nepedepsitu la indoiala.

Abstragēdu dela originalitatea, autenticitatea si frumseti'a stilistica a scrierilor despre care vorbim la acestu locu, apoi fondulu lor este si va fi o pretiōsa si nedispensabila colectiune de margaritare, atātu pentru biografii, istorici, etnografi si publicisti, cātu si pentru poetii si beletristii romani. Valorea lor creste cu timpulu, si suntemu prea convinsi, că copii d-lui Siulutiu si amicii sei sinceri, voru avea impreuna cu densulu cuveni'ta satisfactiune, de a vedea, nu preste multi ani, fassciculele „Memoriilor“ sale citate si apreciate asia, precum o merita.

Noi scim, că d-lu Siulutiu mai are inca unu materialu fōrte bogatu si pretiosu pentru istori'a contimporana si că este in positiune si chie-matu a isi da in multe cestiuni pendinte si controversate, votulu si ultimulu seu cūventu decidie-

toru si pentru că o scim acēsta, 'i dorim inca multi ani fericiti si plini de vigōre, pentru de a ne inbogati literatur'a cu frumōsele sale scrieri si a respandi lumina acolo, unde este încă intunerecu si nu vrea se se face lumina, sēu nu de ajunsu.

Este subt demnitatea penei nōstre a face o reclama interessata sēu complimente seci si eftine. Cele ce amu disu despre scrierile dlui Josifu St. Siulutiu le amu disu si le sustinemu din convingere profunda, si suntemu siguri, că atātu particularii cātu si publiculu celu mare va ratifică, nu preste, multu parerile ce le amu emisu.

In foisior'a numerulu presentu alu acestui diaru, cetitorii nostri, voru affă reprodusu primulu capitolu din interessanta scriere de care ne amu ocupatu si pe care o recomandam cu tōta caldur'a la tineri si betrani, cu atātu mai virtosu, că chiaru si venitulu curatu alu acestei brosiuri, generosulu autoru l'a destinatulu pentru unu scopu nobilu nationalu, adeca pentru fondulu scōlei de fetitiei romane, ce este a se infintia aici in Sibiu si acarei cātu mai grabnica realizare o doresce si trebuie se o dorēsca fia-care bunu romanu.

i-g-b.

Barit.

Pretiuile cerealeloru

si altor obiecte de traiu au fostu la

20 Aprile st. n. in Sibiu:

Grāu, dupa cūalitati	1 hectolitru fl.	5 80—6 60
Grāu, amestecat	1 „	4 60—5 40
Secara	1 „	4 20—4 60
Papsioiu	1 „	4 —4 40
Ordin	1 „	4 —4 40
Ovesu	1 „	1 90—2 30
Cartofi	1 „	1 40—1 60
Mazare	1 „	8. 10.—
Linte	1 „	10.—11 —
Fasole	1 „	5 50—6 50
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	85.—90.—
Untura (unsōre topita)	50 „	76—78
Carne de vita	1 „	42—44
Oua de 10	1 „	—30

Cursuri de Bucuresti in Lei noi (franci).

20 Aprile st. n. 1883.

Fonduri de Statu:

Banca Nationala (500 l.)	312.60
Societatea „Dacia-Romania“ (300 l.)	404.—
Banca Romaniei (500 l.)	203.—
Soc. cred. mob. rom. (500 l.)	—
Soc. rom. de construct. si lucrari publice (l. 500)	—
Rent'a romana 1875 5%	1. 90.—
Rent'a romana amort. 5%	97.—
Rent'a romana (Ruralu conv.) 6%	99.—
Obligatiuni de Statu C. F. R. 6%	—

Valori felurite:

Creditu fonciaru ruralu 7%	104.—
Creditu fonciaru ruralu 5%	91.—
Creditu fonciaru urbanu 7%	100.—
Creditu fonciaru urbanu 6%	92.—
Creditu fonciaru urbanu 5%	88.—
Obligatiunile Casei Pens.	222.—

Cursulu bursi din Vien'a si Pest'a

in 28 Aprile st. n.

	Vien'a	Pest'a
Rent'a de auru ungresca cu 6%	120.20	130.10
I emisiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orientalu ung.	91.85	92.—
II emisiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orient. ung.	113.75	111.75
Oblig. de statu dela 1876 de ale drumului de feru orient. ung.	99.25	98.75
Inprumutulu drumurilor de feru ung.	137.25	137.50
Obligatiuni ung. de rescumperarea pamentulu	99.40	99.25
Obligatiuni ung. cu clausul'a de sortire	98.20	98.—
Obligatiuni urbariale temesiane	98.—	98.25
Obligatiuni urb. temesiane cu clausul'a de sortire	97.50	97.25
Obligatiuni urbariale transilvane	98.90	99.—
Obligatiuni urbariale croato-slavone	99.—	99.—
Obligatiuni ung. de rescumperarea diecimei de vinu	97.50	97.75
Datorie de statu austriaca in chartie	78.30	78.20
Datoria de statu in argintu	78.90	78.50
Rent'a de auru austriaca	98.15	97.90
Sorti de statu dela 1860	132.50	132.—
Actiuni de banca austro-ung.	834.—	829.—
Actiuni de banca de creditu ung.	310.—	312.—
Actiuni de creditu aust.	315.—	315.60
Scriuri fonciari ale institutulu „Albina“ dela Sibiu	—	100.30
Galbini imper.	5.64	5.63
Napoleonorulu	9.48	9.48
100 marce nemtiesci	58.50	58.50

Ingrijitu si tristu

privescu multi bolnavi in viitoru, din cauza că ei pāna acum tōte le-au intrebuintiatu fāra succesu.

La toti, ēra mai virtosu la cei ce suferu asia, li se recōmāda cu totu adinsulu citirea carticelei „Der Krankenfreund“, că-ci in aceea voru gasi dovedi de ajunsu, că si cei greu bolnavi au aflatu vindecare, dacă au intrebuintiatu mijlōce nimerite, sau celu puçinu alinare mare in acele. Tramiterea lui „Krankenfreund“ se efectuedia prin K. G. orischek's Universitäts-Buchhandlung Wien I Stephangasse 6 asia, că comendatorulu n'are alta cheltuelă decātu 2 cri pentru o carta postale. (133) 11—14

Editoru si redactoru responsabile: **G. Baritiu.**
Tipariulu lui **W. Krafft.**